

Ryktebørsen

ved *Ronald Werner*

Så er igjen et år borte vekk, og ikke noe særlig har skjedd. Verden sirkler fortsatt rundt solen, mens menneskeheten gjør det samme og fortsatt skjønner ikke hvorfor. Nei, 1995 skal vi sikkert ikke huske som et stort år, ikke i Norge, heller ikke i resten av verden. Greit, fred i tidligere Jugoslavia, men det bare gjør at nyhetssendingen mister enda mer spenning. Nei, bare de som fortsatt krangler med datamaskinen etter å ha lagt inn Windows '95, har gode grunner til å huske 1995.

Men ellers, har det skjedd noe i der hele tatt i Norge? Fant vi endelig passe store diamanter i Finnmark? Du som fortsatt tror at det finnes diamanter på Vestlandet, i en eller annen eklogittbergart? Da er det meget sannsynlig at noen har glemt å fortelle deg at de var russiske, og opprinnelig satt i et billig sagblad.

Vi har heller ikke hørt så mye om hva

som skjedde høyt oppe i fjellene i Oppdal. Jeg antar at kanadierne som var så interessert i å finne gull i Norges vakre fjell, til slutt forstod at de var blitt lurt. Nei, nei! Fy! Ikke si sånne ting! Jo, selvfølgelig fant de gull, masse gull, billaster og billaster med gull, men det var like etter at de hadde fått noen skikkelige smaksprøver med hjemmebrent, og nå ser det ut at de har problemer med å huske akkurat hvor. Vel, vi tar en dram til, og prøver igjen neste sommer.

Eller fant vi kanskje noen akvamarin på Gardermoen? Feil igjen. Ikke noe særlig var funnet i det hele tatt. Til tross for at STEIN høflig inviterte de meget engasjerte flokkene av norske mineralsamlere til å være, for en gangs skyld, så snille og gi oss beskjed om hva som faktisk var funnet på dette enormt store anleggsområdet. Vi fikk ikke en eneste samlerrapport.

Det er kanskje ikke helt sant. Fordi, på Kongsvingermesse, etter å ha fått sjenerøst påfyll etter påfyll med væsker, som ikke selges hos Vinmonopolet, fikk jeg høre at en storsamler fant en eller annen mineral på

Sulitjelmafjellene villmark og geologi

Legg turen innom et av Norges mest spennende geologiske områder. Kombiner fjell og friluftsliv med geologiinteressen gjennom naturstier, besøksgruve og høyfjellsopphold i den Nord-Norske Bergstaden Sulitjelma. Rimelig opphold sentralt i området. Familierabatt. Skriv eller ring til:

SULITJELMA WILDLIFE and ADVENTURE

POSTBOKS 59, 8230 SULITJELMA. TELEFON: 756 40 147

Gardermoen som kanskje kan ha vært epidot. Ellers må det ha vært stilbitt. Jeg tok ingen sjanse og glemte navnen ditt, men jo, du skal få STEINs STORSAMLER TROFÉ 1995, på grunn av nådeløst engasjement og stor innsats med å viderutvikle interesse for mineraler i Norge.

Var der noe annet jeg skulle ha sagt? Oh, ja, jeg nesten glemte ryktene om store, større og største anatasen. Vi har nå oppnådd offisiell størrelse på en hele 5,6 cm! En offisiell verdensrekord.

Forresten må jeg fortelle at verdens største anatas er til salgs, for en snau 35.000 kroner. Nei, ikke begynn å prute nå, stoffen er verd sin vekt i? (kanskje: tull)

Forresten, nå vi snakker om virkelig verdifulle saker, som garantert er verd sin vekt i gull. Har dere sett de flotte Kinesiske dinosaurusskullene? Kinesisk? Eller kanskje "Made in Hong Kong"? Uff, hva sier jeg nå?! Ingen frykt, de er ekte, fordi da jeg måtte sende dem til Oslo tok jeg ingen sjanse, la jeg ørene min på eggene, og da hørte jeg så vidt sånn "skriek, skriek"- lyd som jeg husker fra Spielberg filmen. Jeg har lett etter noen slemme Japansk microtaperecordere, men fant selvfølgelig ingenting..

Nei, jeg gir blaffen i fossiler, og heller leter etter anatas. Forresten, vet vi fortsatt hvor vi finner anatasene våre? Halvparten fant vi på Hardangervidda, ikke sant, og andre halvparten i Valdres. Men hvilken halvpart fant vi akkurat hvor? Jeg hørte noen ryktene om det har vært folk som har solgt anatasene sin med lokalitetsoppgave "Valdres", mens de var faktisk funnet på

Hardangervidda. Dårlig gjort, dårlig gjort.

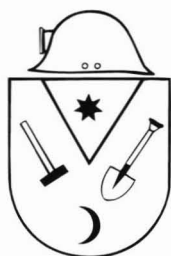
En annen rykte er at det finnes noen samlere som skal begynne med stor uttak av anatas nå denne sesong, i en lokalitet hvor det har vært funnet anatas opp til 4,8 cm! Og nå snakker vi om Valdres!

Yawn, hva sa du nå? Kvarts?! Bergkrystallen?! Hva snakker du om. Billast etter billast med den fullstendig verdiløse greier blir fraktet ned fra Hardangervidda, og det finnes ingen som kan stanse denne tull. Og han som kunne, han sov sannsynligvis...

Ser jeg noen hånd oppe i publikum? Ja, du, bak i salen. Skal du spørre noe, kjære herr? Nei, ingen spørsmål? Ah, du skulle si noe! Fant du!!! Uff da, det er bare for mye: "tullitt" i meterstore krystaller!? Og i fjor? "Aralditt"? Nei, utrolig! Og med de samme fant du betongitt, cementitt, plastitt, isoporitt osv. osv. Du store verden, det finnes masse rart!

Og ingen klage om været i Finnmark i 1995. Hva for en dårlig unnskyldning for at ingen fant noen mellomstor platinum forekomst med sperrytitt-krystaller i sånn 2 eller 3 cm størrelse. Og hva med stoffene krystallinsk gull fra primærårene på Finnmarksvidda? Nei, ingen flaks igjen, bare drøm, været blir bedre neste år!

Nei, jeg tror vi må bare glemme 1995 så fort som mulig, siden alle har gode grunner til ikke å finne de helt store susen eller for å ikke orke å snakke om å ha funnet den. Ikke at noen fant noe særlig, men de var såååå nær denne gang! Det var bare at kona hadde stygge blemmer på venstre fot, barnekrangel hele tiden, og selvfølgelig, da begynte det å regne. Ikke bare litt, noen få dråper,

Quarite, et inbenietis

Canopus

Svein O. Haugen

Box 95, 3484 Holmsbu

Tlf.: 32 79 35 80

Fax: 32 79 35 01

Postgiro: 0804 4379830

Bank: Sparebanken NOR

(Union Bank of Norway)

Konto nr.: 2240.30.05030

Norske samlermineraler

nei virkelig, det var skikkelig regn og hvis jeg tar ikke feil, da må det fortsatt regne/snø.

Men uansett om det ikke var så mye håndfast å rapportere i 1995, jeg ønsker dere jenter og gutter; lykke til, ut i skog og fjell, kanskje finner vi noen skikkelige mineral til neste år!

??? (red. anm.)

Her hadde jeg egentlig tenkt å slutte, men under stort press (fra redaktøren) har jeg funnet ut at det skjedde noe i 1995 likevel, og at det er alt for få som får høre om det. Hvis jeg bare hadde klart å holde den megastore kjeften min og lyttet nøye når de store guttene snakker, så hadde jeg sikkert fått rede på enda mere:

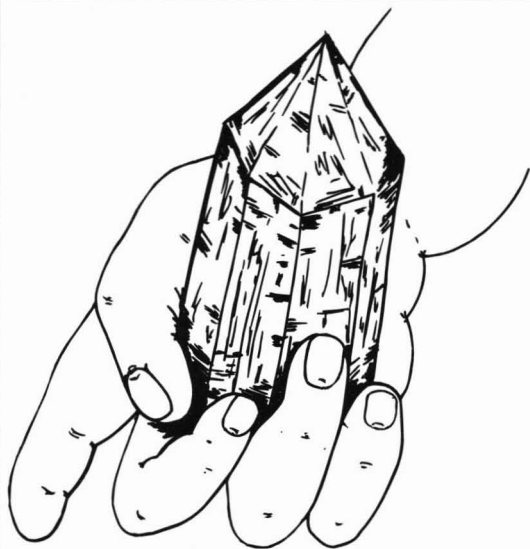
Bjønndalen Bruk er rett og slett ikke lenger noe hvilket som helst steinbrudd lenger. Takket være gode kontakter med driftsledere, har samlere fått nesten ubegrenset tilgang i bruddene. Og dette betyr at etter hver eneste salve kan minst én samler inspisere den utsprengte fjellmassen for å finne spennende mineraler. Og dette virker, - ikke mindre enn 55 forskjellige mineraler er nå registrert fra Bjønndalen.

I 1994 at Einar Ødegård fra Tøyenhaugen

fant noe virkelig flotte phenakitt krystaller. Men også i 1995 var det mange spennende funn! Først og fremst fantastiske KALKSPAT stuffer i en stor druse i juli. Like før Mossemesse var det BERTRANDITT i meget brukbare krystaller. Mindre funn av flotte FLUORITT, EPIDOT, ANATAS og PARISITT skal vi ikke snakke om. Snakk heller med Einar sjøl, han har massevis av flott byttematerial! (Einar Ødegård, Violveien 8 b, 1487 Tøyenhaugen, 670 75 137)

Deres "Flying Dutchman" var også heldig i Bjønndalen, tidlig i 1995 mens det var fortsatt en god del snø igjen. Tilsammen med en samler fra Hønefoss tok jeg tur, og fant fantastisk flotte CUPRITT i CHALCOTRICHITT-VARIATETEN, tilsammen med gedigent KOBBER, TENORITT og en del SEKUNDÆRE KOBBER-MINERALER. (Arild Øen, Krågstadveien 13, 3500 Hønefoss, tlf. 321 23 386)

Hva som har skjedd på Hardangervidda og Valdres kan vi bare spekulere om. De som har tatt tur og fant noe særlig, vil helst holde kjeft. Men det dukker stadig opp nye partier ANA-

KRYSTALLER OG STEINER

FOR SAMLING, SLIPING
OG HEALING

Ring oss på tlf. 69 25 19 63
og vi sender prislister.

Eller besøk oss i Storgt. 15 i Moss.

Vi har vanlige åpningstider,
men tar gjerne imot grupper på
kveldstid eller helger

STEINHAUGEN

Postadresse: Postboks 5097, 1503 Moss

TAS fra druser på Hardangervidda, uten at vi får vite om det var innenfor eller utenfor Nationalparkområdet. Men noen få hundre løse, dobbel pyramidale anatas krystaller som jeg fikk se var til dels ikke så verst. De største kan ha vært ca. 4 cm, mens det var utrolig mange 1 cm krystaller. Dessverre var en del temmelig impregnert med kloritt, og det trekker jo ned.

At det også ble funnet massevis av KVARTS i samme området er ikke forbausende. Kanskje årets fineste funn var gjort i selve Hardanger, og ikke på vidda (hvor, hvor...?). Meget flotte, komplett klare krystaller og grupper som minner om material fra Arkansas eller Brasil. De største som jeg fått se var vel en hele 30 cm lang, veide omtrent 2 kilo, men var dessverre ikke komplett klar og heller ikke uskadet. Det var en god del fine krystaller og grupper i sånn 10 - 20 cm størrelse.

Det har vært litt stille i Larvikområdet (se foto, bakside omslag) i år. I følge eksperter fra Sandefjord, har det ikke vært store funn i distriktet i 1995. Jeg kan bekrefte det, fordi i ferien min i Tvedalen fant heller ikke jeg noe spen-

nende. Litt chiavennitt, apophyllitt og noen aggregater av apatitt. Da var faktisk 1994 mye bedre, fordi tidlig i 1995 fikk jeg høre fra samme kilde at det ble funnet masse BARYLITT.

Ellers har været i Nordnorge sikkert spoltet sesongen. Ingen tvil om det var i overkant med regn og vind. Til tross for det, ble det funnet mye bra slipekvalitetSODALITT på Sørøya. Sodalitten har en bra blå farge og finnes som masser opp til noen få centimeter i en hvit matriks med litt svart biotitt. Interessante er også noen pseudomorphoser av THOMSONITT etter sansynlighvis nefelin, som ble funnet ikke langt fra sodalitten.

Blant de mer spennende funn er KLINZOISITTEN fra Saltdal. Det er selvfølgelig ikke bekjent akkurat hvor og hva, men material som jeg har sett ser ut å være fra en kontaktmetamorfoseforekomst som ligger nær overflaten. Materialet er temmelig sprøtt, dessverre. Men siden krystallene er innevoxt i kalkspat, er det mulig å løse bort kalkspaten

**Driva
Steinsenter**

**DRIVA KRO
OG MOTELL**

7340 OPPDAL

TLF. 72 42 41 58

Produksjon og salg av smykker og pyntegjenstander i stein og sølv.

Gravering i stein og andre materialer.

Kurs i steinsliping og innføring i geologi.

Steinturer i vakkert fjellterreng.

Alt innen maskiner og utstyr for steinsliping.

Veikro med god hjemmelaget mat.

Rimelig overnatting i førsteklasses hytter

bare delvis, slik at stoffene fortsatt har litt konsistens. Krystallene er grønne, og kan være opp til ca. 6-7 cm store, og har meget bra utviklede krystallflater.

Det har også blitt funnet RUTIL på mange steder. Først og fremst interessante er de store, prismatiske krystaller som ble funnet i en fin-kornet kvarts-matriks i Saltdalområdet. En av de ansattene i Jostedalsbreen Nationalparksenter har interesse for mineraler, og viste oss en meget imponerende rutil krystall uten matriks: minst 7 cm lang og 2 cm bredd med toppflater! Den var funnet et eller annen sted i Jotunheimen, ikke langt fra Grotli.

Og i en pegmatitt i Modum ble det funnet skikkelige røde rutil krystaller i micro-størrelse, frittstående i druser.

At det gikk an å finne noe SMARAGD på Minnesund, det har vi visst i 100 år. Men at det fortsatt gikk an å finne så pass mye bra i 1995, det visste ikke alle. Noen skikkelige tøffe luringer gravde seg hele vegen ned til Muzo i Columbia. De gravde dypt og fant flotte krystaller i smykke kvalitet.

Fra Valberget i Kragerø kan vi nevne at det ble funnet HEULANDITT før første gangen. Ikke helt det samme som heulanditt fra India som vi har sett i siste, men brukbart mikro-materiell.

Interessant for slipere er at det ble funnet meget bra labradoriserende ANORTHOSITT et sted, ikke langt fra Stavanger. Materialet som jeg så, var funnet på overflaten og hadde kanskje litt for mye sprekker, men forekomsten har sikkert potensial.

Ellers ser det ut at OKANOGANEITEN fra Stetind/Tysfjord er ikke noe spesielt sjeldent mineral lenger, til tross for at jeg er litt bekymret for bestemmelse av okanoganeite, fordi det virker som det er ikke lett å skille mineralet fra BASTNÄSITT som kanskje er enda mer vanlig på forekomsten. Muligens finnes det noen flinke systematikere som kan hjelpe STEIN og norske samlere med å sende inn nærmere opplysninger.

Ved E 18 sør for Drammen, ved Sande ble det funnet noen flotte GRANAT (ANDRADITT/GROSSULAR) og KVARTS i mikrokrystaller i en typisk kontaktsone av granitt med kalkstein. Flott materiale for mikrosamlere! Ellers ble det funnet mange druser med lysegrønne FLUORITT. Jeg hørte at ved tunnelinngangen ble det funnet to druser som var så store at en voksen person kunne gjemme seg i dem. De største fluoritt-krystaller var omtrent 4 cm. Det ble også funnet noen skikkelige skinrende, tykke tavleformede HEMATITTKrystaller opp til 5 mm. De minnet meg litt om hematitt fra Elba, bare litt mindre i størrelse.

Og ikke langt fra Sande finnes Sando Pukkverk eller Bekkestranda. Her ble det funnet noen av de mest artige FANTOM-FLUORITT krystaller jeg har noensinne sett. Helt oppe i bruddet ble det sprengt i kontaktsone mellom kalkstein og granitt, og i de mange sprekke var det bra med fluoritt. Det tok en del jobbing for å få ut biter med helt perfekte krystaller, men det lønte seg. De er mørklilla på utsiden med en slags «vindu» slik at det er mulig å se de helt klare innerste delene med en hvit firekant i midten.

Fra en ny pegmatitt i Jotunheimen er det funnet plateformet ALLANITT. I samme pegmatitt ble det også funnet bleikgrønne BERYLkrystaller, for første gang i Jotunheimen. Ellers bare litt SCHØRL.

Mer tidlig i sesongen ble det funnet virkelig store FUCHSITTKrystaller i et vegarbeidsområde langs RV 15 ved Almenningen. Største krystall var en hele 7 cm i tverrsnitt!

Har dere ikke hørt om Hjelletunnelen ved Stryn? I Jostedalsbreen Nationalparksenter kan dere se de fleste mineraler som ble funnet på dette anlegget, som forøvrig ble avsluttet sist høst. Først og fremst ble det funnet massevis av flotte, lillafargede ANHYDRITT, delvis i krystaller. Det også ble funnet minst tjue andre mineraler, vi nevner: EPIDOT, KVARTS, CALCITT, TITANITT, PYRITT, GIPS, STILBITT, LAUMONTITT.

Når vi snakker om Stange i Hedmark, da snakker vi om AMETYST. Ikke langt fra

Stange, ved Løten, blir det gjort funn etter funn av ametyst. Det begynte i 1994, da Arne Moløkken viste fram noen skikkelige flotte stuffer på Steintreffen i Lom. Stoffene var nylig funnet. På veg tilbake ble det funnet enda mer. Og senere, så vidt jeg vet i 1995 (!) fant han for en tredje gang fin ametyst. Og i samme anleggsområdet på nyvegen fra Hamar til Elverum ble det i november funnet noen morsomme småstuffer av lysfargede ametyst med flotte skale-noedriske kalsittkrystaller på dolomitmatriks.

Det hender av og til at jeg får se mineraler som kanskje ble funnet for mange år siden, men som jeg syns har aldri fått nok oppmerksomhet. For eksempel ble jeg vist flotte prehnittkrystaller på epidotkrystaller fra Snøhetta i Dovre. Faktisk meget spennende materiale!

Det som jeg synes er blant de mest spennende saker jeg så i 1995, var virkelig meget, flott RUTIL fra Fjærlandtunnelen. Rikelig med velutviklede orangebrune, tykke nåleformede krystaller på grønn kloritmatriks. Jeg hadde sett materialet før i noen få stuffer og var så

heldig å få tak i en mikrostuff for samlingen min, men nå har det dukket opp mer materiale og alle samlere, -både vanlige og mikro samlere, kan skaffe seg en virkelig lekker stuff (Bjørn Skår, Røstelia, 2840 Reinsvoll, tlf. 611 25 810).

Sikkert har det vært funnet mye, mye mer i Norge i 1995! Så fort vi får høre om noe spennende, blir det i neste STEIN garantert en fortsettelse.

Ellers må vi si at det (stortsett og fortsatt) er dårlig med kommunikasjon om hva norske samlere finner. Vi synes at det er mye mer moro å lese om spennende mineraler i STEIN, enn at vi får høre merkelige rykter om mineraler som ingen har sett, mens alle kjenner en som kjenner en som påstår at han faktisk har sett akkurat den stoffen.

REGNBUEEN Stenbutikk i OSLO

Kjempeutvalg av
vakre stener i alle regnbuens farver
- råstener
- lommestener
- smykkestener
- krystaller
- healingstener

**Små og store gaver til deg selv og andre
Veiledning i bruk av sten.**

Hver sten er unik og har sin særegne skjønnhet og kvalitet –
hver sten bringer opp en hemmelighet fra naturens dyp!

Åpent 10-17 (15) ons/tors 10-19

Vikaterrassen (like ved Nasjonalteateret) Tel. 22 55 77 99